

A SZŐLŐ-GYÜMÖLCSTERMELÉS ÉS A SZAPORÍTÓANYAG-TERMESZTÉS FELADATAI

ZSITVAY ATTILA
főosztályvezető-helyettes

MÉM Mezőgazdasági Főosztály, Budapest

A szőlő- gyümölcsstermelésünk fejlesztésének tennivalóit tömören — törvény — a VI. ötéves tervtörvény fogalmazza meg:

- a belföldi szükségletek kielégítése főként a biztonságos ellátás,
- a gazdaságos kivitel bővítése végett növelni kell a hozamokat,
- a kereskedelemhez igazodó termelésszerkezet kialakítása,
- az ültetvények korszerűsítése mellett 14—16 ezer ha szőlőt és 24—26 ezer ha gyümölcsöst kell telepíteni a szükséglethez igazodó faj- és fajtaszerkezetben.

Hajlamosak vagyunk arra, hogy a szakmában dolgozókra kötelezően előírt feladatok végrehajtását leegyszerűsítsük és csupán a telepítések globális végrehajtását tartjuk fontosnak. Ritka kivétel, amikor fajonként is, netán fajtacsoportonként is vagy konkrét fajta megnevezéssel, fajta, alanykombinációk meghatározásával tűzzük ki célul a biológiai alapok korszerűsítésének, fejlesztésének programját. Szakmai körökben és fórumokon az ilyen pontosítás éppen annyira szükséges, mint bármely más konkrét kérdésmeghatározás. Hajlamosak vagyunk arra is, hogy kevesebb szót ejtsünk arról a lehetőségről, miképpen tudunk gazdálkodni a már meglévő biológiai (ültetvény) alapokkal, miképpen tudjuk azokat korszerűsítés, technológiafejlesztés, netán szükség-szerű kivágás útján magasabb szinten értéket adó ültetvényként kezelni. A szőlő- gyümölcsstermelésben — tulajdonképpen mindenki tudja — két fontos feladat van, egyrészt gazdálkodunk a meglévő 167 ezer ha szőlő és 135 ezer ha gyümölcsös területeken, valamint a kert- és más műveléságban levő, árutermelesre is alkalmas eszközökkel, másrészt a rotációszerű újratelepítésekkel, az ültetvény fajtakorszerűsítéssel igazodni a valós kül- és belpiaci szükségletekhez. A feladat tehát pontosan megfogalmazható:

- *a szükséglet oldaláról*, ahol alapvetően a biológiai potenciál jobb kihasználása és az újratelepítések útján ki kell elégíteni a belföldi friss és tartósított igényeket, az export, friss és tartósított piaci realitásokat. Van mennyiségi előírászat több mint másfél millió tonna gyümölcs és közel egy millió tonna szőlő, de ezen belül még fontosabb a minőség, az áruérték hányadának növelése. A szükségletet úgy kell minden oldalról kielégíteni, hogy közben a

nagyüzemi termelés is fejlődjék, a kisgazdasági árueelőállítás és önfogyasztás pedig bővüljön:

- *a természetstechnológia oldaláról*, ahol elsősorban a szubjektív tényezőkből eredő hiányosságok kiküszöbölése a fő cél. Ehhez a célkitűzés teljesítéshez változatlan feladatunk, hogy erősítsük a nagyüzemi termelési integrációkat, a termelési rendszerek szervező, tanácsadó munkáját és az eddiginél még jobban fokozzuk a kisgazdasági termelés anyagi-műszaki megalapozottsággal együtt járó integrációs tevékenységét, beleértem az értékesítés szervezetté tételét.

A biológiai potenciál objektív okok miatti kihasználatlanságára még a következőkben kitérek nem azzal a szándékkal, hogy magyarázzuk bizonyítványunkat, hanem inkább azért, hogy az ebből leszűrt következtetések az elkövetkező évek feladat-végrehajtásakor mindenképpen a figyelem középpontjába kerüljenek:

- *jobb anyagi-műszaki megalapozásra van szükség* akár a termőültetvények termőképességének fokozása, az áruérték növelése szempontjából, akár az új telepítések beindításakor. Ide tartozik — és ez kifejezetten a mi feladatunk — a telepítések biológiai eszközeinek, a szaporítóanyagok jobb, értékben gazdagabb és főként okszerűbb megválasztása, használata. Az anyagi-műszaki megalapozás teljesítése során nem feledkezhetünk meg az élő és tárgyiasult munka hatékony megtérülésének kérdéseiről, az eredményesség növeléséről. Ehhez tartozik a termelőüzemi, üzemközi, vagy feldolgozó ipari termékfeldolgozásban felmutatott újszerű integrációs munka;
- *a termelőszférán kívül* a felhasználó, irányító szerveknek is megvan a konkrét feladatuk, nevezetesen *az értékesítés, a közgazdasági környezet* indokolt mértékű javítása, változtatása. Itt azonban egy dologról soha nem feledkezhetünk el. Termékeink felét legalább külfiacon értékesítjük, ez árutermelésünknek 60—70%-a. A külfiac értékítélete szabja meg, hogy mit kapunk a friss, vagy tartósított termékeinkért, mit kapunk a borért, így vagy tudjuk az exportpiac pénzben kifejezett értékítéletét fokozni, vagy nem tudunk kibújni abból a körből, hogy árunk leértékelődnek és ezért a termelés költségei a belföldön realizálható árban nem, vagy alig térülnek meg.

Szeretnék visszatérni a biológiai potenciál kihasználatlanságának objektív okaira. A biológiai potenciál a szőlő-gyümölcstermelésben lassúbb ütemben és sajátos formában változott. Az ültetvények hosszú élettartamot jelentenek, ezért a telepítések útján történő fajtaváltás a korszerű, nagy hozamú és termelékeny ültetvény-kialakítás időigényes folyamat, amely mindenképpen a rendelkezésre álló források függvényében alakul. Szőlő-gyümölcstermelésünk az utóbbi évek fellendült telepítései ellenére biológiai potenciál szempontjából nem túlzottan kedvező, a korszerűség igényét csak hosszabb munkával tudjuk kielégíteni.

Más kertészeti területeken is az új, nagy termőképességű és felhasználói célt jól kielégítő fajták előállítása, bevezetése, elterjesztése ütemesen halad. Az ágazatok sajtója, hogy sokirányú igényt és célt elégitenek ki, ezért nagy fajtaválasztékkal szükséges dolgozni. Ebből az is következik, hogy a szőlő- gyümölcs-termelésben is a külföldön bevált fajták hazai adaptációja továbbra is szükséges a hazai nemesítő munka mellett.

A fajtában, ültetvényben rejlő biológiai potenciált nem tudjuk kellő mértékben kihasználni, mert:

- az 1960-as években ültetvényt csak szántóföldi művelésre nem, vagy kevésbé alkalmas földterületeken létesítettünk. Akkori felfogás szerint ez a racionális földhasználat miatt volt szükséges és indokolt. Ez a mai napig igaz, azonban e területeken a termőképesség eleve alacsonyabb szintű, még többször fordítások igénybevétele mellett is,
- a munkaerő csökkenéssel összefüggésben az utóbbi 10 évben a kertészet minden területén megindult a komplex gépesítés folyamata. Ennek eredménye azonban csak egyes részterületeken értékelhető pozitívan, hiszen a gépi betakarítás többségében termésmennyiség veszteséghez, sok esetben minőségromláshoz vezet,
- hazai viszonyaink között intenzív kultúrában a szőlőt, gyümölcsöt csak öntözött viszonyok között lehet termelni. Ezzel szemben az ültetvények jelentéktelen részét (2—5%-át) öntözzük és itt sem mindenütt a növény biológiai igénye szerint,
- minőségi, nagy értékű piacképes árut vagy tetemes élőmunka ráfordítással, vagy a vertikum egészére kiterjedő komplex gépesítéssel lehet előállítani. Jelenlegi megoldásaink többségében felemásak, a vertikum különböző szakaszai ritkán illeszkednek össze. A kistermelői árufelhozatal a bizonyíték arra, hogy nagyfokú élőmunka igénybevételével milyen minőségű áru állítható elő és valószínű, hogy a kistermelés éppen emiatt a biológiai potenciált is jobban kihasználja,
- számos technológiai tényező kérdése nem tisztázott, különösen a kemizálás területén. A nagyüzemi, programozott kertészeti termelés technológia kialakításának még csak a folyamatában vagyunk.
- Jelentős eredményeket értünk el a nagyüzemesítés terén, de számos területen éppen az optimális üzemméretet meghaladó termőfelület okozza a biológiai potenciál kihasználatlanságát.
- Különösen érzékenyek a melegigényes kertészeti kultúrák az időjárás szélsőségeire. A rendszeresen ismétlődő elemi károk minden más területnél nagyobb termelőkiesést eredményeznek. Az optimális termőhely-kiválasztás mindig is alapvető kérdése volt a szőlő- gyümölcsstermelésnek.

Az utóbbi években kellett kialakítani a szőlő, gyümölcs szaporítóanyag-termelés bázisait. Ennek eredménye, hogy napjainkra szinte kivétel nélkül minden fajból és fajtából zavartalan az igények kielégítése. Ez különösen akkor

tekinthető jelentős eredménynek, ha figyelembe vesszük, hogy a kertészeti ágazatokban megközelítőleg 2000 fajta használata a megszokott, különböző alany-nemes kombinációk és kiserelési igények mellett.

Bizonyos, hogy *szőlőtermelésünk* távlatilag is megőrzi borászati céltermelési jellegét. Ez pontosabb megfogalmazásban azt jelenti, hogy *szőlőtermésünk* 90% körüli részarányát hosszú távon is borkészítésre fogjuk felhasználni. Hogy mennyi bort kell termelnünk, azt a belföldi ellátási igények, a KGST termelésszakosodási egyezménye és a tőkés értékesítési lehetőségek szabják meg. Szeretnénk elkerülni azt, hogy tartósan kínálati pozícióba kerüljön az ágazat, mert az ilyen helyzet törvényszerűen nyomott árakat vonz, és ez a termelés gazdaságosságát veszélyezteti. De szeretnénk elkerülni a boraink iránti kereslet tartós kialakulását is, mert ilyen piaci pozícióban a devizabevételi kötelezettség és a lakossági ellátás csak egymás rovására, vagy egyáltalán nem teljesíthető, és ez más jellegű feszültségekhez vezet.

Ma úgy látjuk, hogy a vázolt célkitűzés érdekében a jelenlegi 800–900 ezer t *termésünket* öt éves ciklusonként 150–200 ezer tonnával kell növelni, ami évente 2% körüli termelésnövekedésnek felel meg. Összehasonlítással: 1961 és 1980 között termelésünk trendje növekvő irányzatú volt, és az időszak átlagának bázisán évi 1,7%-os ütemnek felelt meg. Ugyanezen időszak alatt a szőlőterület csökkenésének üteme 1,2% volt.

Az említett időszak átlagosan évi 3 ezer ha-os területcsökkenése jelzi, hogy a kivágásokat az új telepítések területileg nem kompenzálták, de utalnak a fenti számok arra is, hogy a kivágások okozta terméskiesést az új telepítések termése nemcsak hogy kiegyenlítette, hanem meg is haladta. A technológia fejlődése mellett az új telepítések is hozzájárultak ahhoz, hogy az elmúlt 20 évben az országos *átlagtermés* átlagosan évi 2,2%-kal (80kg/ha-ral) emelkedett. Összehasonlítással a világ átlagtermésének növekedési üteme ugyanekkor 18 kg/ha volt.

Jelenleg is annyi *szőlőterületünk* van, amennyit 1920 óta telepítettünk. Könnyű belátni, hogy 50–60 éves ültetvényeken nagy hozamokat nem lehet elérni. A mai szőlőterületünk kb. 20%-a az amortizációs normák szerint elavult. Az erkölcsileg amortizálódott ültetvények aránya ennél nagyobb, közel 30%. Ezek a termelésből gyors ütemben kiesnek. Teljes pótlásukra szükség nincs — az előbb elmondottak szerint. Alapos mérlegelés után azt mondhatjuk, hogy 5 éves ciklusonként kb. 15 ezer ha üzemi és 2–3 ezer ha kiscgazdasági telepítéssel a vázolt termelési feladatoknak meg tudunk felelni. A felmért üzemi telepítési szándék a feladatot teljes mértékben fedezi, remény van tehát arra, hogy az V. ötéves tervidőszakhoz (17 ezer ha) hasonlóan az üzemi telepítési terv teljesül, vagy szerény mértékben túlteljesül.

Telepítéseink *fajtacsoport-megoszlásában* — a piaci igények, a természetési adottságaink és szüretszervezési szempontok figyelembevételével — azt a célt tűztük magunk elé, hogy

a fehér borszőlők nagyüzemben	62—66,5%	kisüzemben	40%
a vörös borszőlők nagyüzemben	28—30%	kisüzemben	10%
az étkezési szőlők nagyüzemben	5—7%	kisüzemben	40%
az alanszőlők nagyüzemben	0,5—1%	—	,

illetve

a korai érésű fajták	30%
a középérésű fajták	30%
a késői érésű fajták	40%

részarányt képviseljenek. Ennek a célkitűzésnek rendeljük alá a szaporítóanyag-termelésünket. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a telepítésekben megőrizzük a jelenleg termő ültetvényeink fajtacsoport-arányait a fehér borszőlő, az étkezési szőlő és az alanszőlő tekintetében, javítjuk a vörösborszőlő arányát (23%-ról), a korai fajták arányát a kései fajták rovására.

Termelésünket arra a 250—300 nagyüzemre alapozzuk, amelyik legalább 100 ha ültetvényt létesít, és arra a kistermelői bázisra, amelyik — elsősorban integrációban — jövedelmezően tudja hasznosítani töredék munkaidejét a szőlő művelésével. E kétirányú termelésfejlesztésre ösztönöz a telepítések állami támogatásának rendszere.

A VI. ötéves tervidőszak éveiben a korábbinál mérsékeltőbb a gyümölcsös-telepítési előirányzat, összesen 25 000 ha a célkitűzés.

A főbb fajokat tekintve

almából mintegy	6000 ha
meggyből és cseresznyéből mérsékeltőbb, a két fajból együtt mintegy	2000 ha
szilvából	1500 ha
kajsziából	2000 ha
őszibarackból	4800 ha
bogyósokból együtt	6900 ha
ezen belül a málnából	2250 ha
a szamócából	2800 ha
a feketeribizskéből	1200 ha az a terület,

amelynek eltelepítésére a további tervidőszakok üzemi termőalapjainak biztosítása érdekében szükség van.

A telepítéseket évi egyenletes ütemben tervezzük megvalósíttatni, a szaporítóanyag-termelő kapacitás egyenletes kihasználása is ezt követeli. A háztáji és kiscgazdasági telepítések is számottevőek, előre azonban nem ütemezettek.

A telepítések fajtaszerkezetében a korszerűség követelményei, a piaci igények a meghatározók. A telepítések rendszerében és művelési módjában az élőmunka hatékonyságát javító, a minőséget jelentősen növelő, a jelen, de a

távlati eredményes, gazdaságos termelést biztosító, az ésszerűség és a lehetőségek határáig gépesített megoldásokat szorgalmazzuk.

Alapvető feladatunk a termelési biztonság növelése, a telepítések optimális tájkörzetekbe való orientálása, ezáltal a szélsőséges időjárás okozta károk mérséklése.

A telepítések szorgalmazása, faj- és fajtacsoport szerinti végrehajtása azért is fontos, mert a IV. ötéves tervidőszakban összességükben csupán 66,2%-ra, az V. ötéves tervidőszakban csupán 58,2%-ra teljesültek. A telepítések fajspecifikációját vizsgálva megállapítható, hogy a legnagyobb lemaradás a már említett kajszi, őszibarack és a málna telepítéseknél van, ez egyben azt is jelenti, hogy e fajok termőalapjainak növelése egyik legnagyobb gondunk, s a VI. ötéves tervidőszakban fontos feladatunk. A nem kielégítő ütemű telepítések miatt az ültetvények korösszetétele kedvezőtlenül alakul, a nem termőkorú ültetvények aránya fokozatosan csökken.

Növeli a gondokat, hogy a csökkent ütemű telepítések ellenére a kivágásra érett ültetvényeket szükség szerint — gazdaságossági okok miatt is — fel kell számolni, ezért egyes fajok területe rohamosan csökken.

1975 és 1980 között például 1753 ha kajszi árugyümölcsös telepítéssel szemben 3730 ha-t, a 489 ha málna telepítéssel szemben 2241 ha-t vágta ki.

A kajszi áruültetvények területe 10 év alatt 4400 ha-ral, az őszibarack 3600 ha-ral, a málna 2600 ha-ral csökkent.

Ellenkező előjelű problémát vet fel az almafelületek alakulása, ahol a kivágás mérsékelte. A ma meglévő alma termőalapok országos termőkapacitása 1—2 éven belül — a termőfordulások után — lényegesen meghaladja a minőségmegóvás feltételeihez mért betakarítási és áruértékesítési lehetőségeinket, s ezért a termelés gazdaságosságát is veszélyeztető helyzet állhat elő. Itt sem lehet azonban a korszerűsítés, a fajtaváltás miatt a telepítésekkel leállni, legfeljebb a rossz, termőképtelen, gazdaságtalan ültetvényektől kell nagyobb ütemben megszabadulni.

Az VI. ötéves tervidőszakban területfejlesztéssel kapcsolatos alapvető célkitűzésünk az, hogy a jelzett kedvezőtlen tendencia megváltozzon, az előirányzott 25 ezer ha-os gyümölcsöstelepítés a tervezett szerkezetben megvalósuljon, tervszerűen ütemezett kivágások mellett az ültetvények fajszerkezete fokozatosan javuljon, s 1985-re 1650—1700 ezer tonna gyümölcs megtermelését tegye lehetővé.

A feladatok végrehajtásában a termelési rendszerekre kiemelt feladat hárul, ezért azok működési területének bővítése indokolt. Mielőbb el kell érni, hogy minden távlatilag gyümölcsstermelésre szakosodott gazdaság a termelési rendszerek tagja legyen.

A termelési feladatok teljesítésében a háztáji, kiegészítő gazdaságok szerepe a jövőben sem csökken, a kézimunkaigényes fajok esetében növekszik. Fontos követelmény, hogy a kisgazdasági termelés integrációja tovább bővüljön.

Elsősorban a térség mezőgazdasági üzemekre hárul e szektor szervezett termelésének növelése, az ehhez szükséges feltételek helyi biztosítása, a megtermelt termékek felvásárlása és értékesítése.

A szaporítóanyag-termelés és a szőlő-gyümölcsstermelés egymásra utaltsága, hanyatlásuk vagy fejlődésük párhuzamossága a szakemberek előtt közismert. Bár a szaporítóanyag-termelés a szőlő- és gyümölcsstermeléshez viszonyítva akár a termelés területét nézve (0,5%), akár a bruttó termelési érték tekintetében (kb. 4%) csekély jelentőségűnek tűnhet, fontosságát az adja meg, hogy a szőlő-gyümölcsstermelés megalapozását szolgálja. A megtermelt szaporítóanyag biológiai jellemzői — fajtája, anyaja, minősége — évtizedekre meghatározzák a szőlő- és gyümölcstüvelvények termőképességét, a termés felhasználási lehetőségeit.

A szaporítóanyag-termelőknél — némi túlzással — informáltabbaknak kell lenniük a szőlő- és gyümölcsstermesztés fejlesztését illetően e termelési ágak művelőinél, hiszen olyan mennyiségű, minőségű és összetételű szaporítóanyagot kell előállítaniuk, amit egy, két vagy három év múlva kérnek tőlük a felhasználók.

A hosszú távra történő tervezés és előrelátás különösen nélkülözhetetlen a szaporítóanyag-termelés alapját képező törzsüvelvények területén. A szőlő-gyümölcs központi és üzemi törzsüvelvények tízéves fejlesztési terve 1979-ben elkészült, végrehajtását megkezdtük. A fejlesztési terv lényege a következőkben foglalható össze:

A szőlő törzsüvelvény fejlesztés fő irányának a telepítő üzemek által legkeresettebb, kevés számú főfajta nagy teljesítményű klónjaiból való zavartalan ellátás megoldása tekinthető.

A VI. ötéves terv végére az igények várhatóan mintegy 80%-ban törzsüvelvényekből lesznek kielégíthetők.

A gyümölcs törzsüvelvényekben a jelenlegi kapacitás megtartása vagy kismértékű növelése mellett a minőség és a választék javítása a cél. Gyorsítani kell a törzsüvelvényekből jelenleg hiányzó új nemes fajták vírusmentes vagy mentesített egyedeinek központi törzsüvelvénybe helyezését. A magtermő törzsüvelvény jelenlegi területét — új telepítéssel — kétszeresére kell növelni. A VI. ötéves terv végére várható, hogy a megtermelt alapanyag összes mennyiségének mintegy 90%-a származik majd a törzsüvelvényekből.

Az alapanyag-termelés fejlesztésének csak egyik oldala a központi és üzemi törzsüvelvények mennyiségi növelése, összetételének javítása. Nem kevésbé fontos szempont az alapanyag-előállítás technológiájának korszerűsítése, a gazdaságos termelés feltételeinek megteremtése.

A szőlő alapanyag-termelésben legsürgetőbb feladat az alanyvessző hozam növelése. Az anyatelepek kezeltségi színvonalának javítása, a kacs- és oldalhajítás eltávolítása, a kötözés rendszeres és időben történő gondos elvégzése alanyvessző termelésünk fokozásának még kihasználatlan tartalékát képezi. A mun-

kaerőgondok enyhítésére jól bevált az egyes üzemek által már bevezetett végtermékbéres részesművelés. Ebben a rendszerben az egy hektárról megszedett vesszőhozam az országos átlag háromszorosát érte el.

A szőlő nemesvessző betakarításánál és feldolgozásánál szigorítani kell a technológiai fegyelmet. El kell érni, hogy a feldolgozás üteme olyan legyen, hogy a vessző 48 órán belül eljusson a tőkétől a hűtőtárolóba.

A gyümölcs alapanyag-termelés területén tovább kell szélesíteni az alanyok gyors elszaporítását biztosító, korszerű dugványgyökereztetési eljárások üzemszerű alkalmazását. Ezzel párhuzamosan gyorsítani szükséges az új alanyok kipróbálását, az affinitás-vizsgálatok elvégzését.

Az alapanyag-termelés a készáru — szőlőoltvány, európai gyökeres szőlővessző, gyümölcsfaoltvány, bogyógyümölcsűek — előállításának bázisát képezi.

Melyek a legfontosabb feladatok a készáru, az ültetvényanyag termelése területén?

Mennyiségi oldalról megközelítve a kérdést, a választ a tervezett nagyüzemi telepítések volumenéből, a kisgazdasági termelők szaporítóanyag-igényéből és export-lehetőségeinkből kaphatjuk meg.

Ennek alapján a VI. ötéves tervben átlagosan évente

szőlőoltványból	12—13 milliót,
európai gyökeres szőlővesszőből	2,5—3 milliót,
gyümölcsfaoltványból	4,5—5 milliót,
bogyós gyümölcsűek szaporítóanyagából	35—40 millió

darabot kell előállítani.

A számokból kitűnik, hogy a mai termelőkapacitás a hazai és export szaporítóanyag-igények kielégítésére elegendő. A VI. ötéves terv éveiben ezért nem a mennyiségi, hanem a minőségi fejlesztés kerül előtérbe. Ez a sokrétű feladat a magasabb biológiai értékű szaporítóanyagok felhasználási arányának növelésétől a szabványelőírások szigorú betartásán keresztül egészen a forgalmazás színvonalassá tételéig felöleli tennivalóinkat.

Az ültetvényanyag-termelés területén a legfontosabb feladatok:

Szőlőoltványból célul kell kitűznünk az országos 32—33%-os kihozatali arány növelését. Ennek érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a szőlőiskola területének helyes kiválasztására, az iskolaforgó megteremtésére, az optimális hajtatási hőmérséklet betartására. A fegyelmezett technológiával végzett hagyományos előállítás mellett az intenzív oltványtermesztési eljárások széleskörű bevezetése is a megjelölt célt szolgálja.

A nagyüzemi oltványtermelés fontos kiegészítője a szervezett szakcsoporti, háztáji termelés. Támogatásuk, termelésük integrálása ezért továbbra is fontos feladat.

A gyümölcs szaporítóanyag-termelés faj- és fajtaszerkezetében rugalmasabban kell alkalmazkodni az igényekhez. A csonthéjasok, bogyósok javára történő szerkezetváltást már a tervidőszak elején szükséges végrehajtani.

Az élenjáró gyümölcsfaiskolák ma már elérték azt a technológiai-műszaki színvonalat, amely a zökkenőmentes és minőségi termeléshez szükséges. Az elért színvonalat a következő években új erőgépek, hidastraktorok, ültető-, kiemelő- és kötegelőgépek munkába állításával kell szintentartani, illetőleg fokozni. Sok még a tennivalónk szállítási megbízhatóságunk megszilárdításában, ami alapvető feltétele a piacokon való részvételnek.

Díszfaiskolai termelésről néhány szót, bár ez a szekcióülés feladata lesz.

Az országos díszfaiskolai szaporítóanyag-igény évente összesen 6—7 millió db fa és cserje, aminek a választéka 700—800 féle fajból, fajtából áll.

A termelők ma elsősorban az alacsony díszértékű, a funkcióképes zöldfelületek létesítésére nem alkalmas, de könnyen szaporítható alapfajokat termelik. Mennyiségileg bőségesnek tűnik a díszfaiskolai szaporítóanyag-ellátás, a túltermelés azonban csak viszonylagos, mivel fajtában és az egyéb követelményeket (díszítőérték, rezisztencia, várostűrés stb.) tekintve, szegényes a választék. Ebből eredően a fejlesztésnél kiemelten és folyamatosan kell foglalkozni a fajtaválaszték alakításával, ami a funkcióképes zöldterületek növényigényének kielégítése mellett az export fokozásának is fontos eszköze. Előtérbe kell helyezni a környezeti ártalmakat tűrő növények termesztését és felhasználását. A fejlesztéshez szervesen hozzátartozik a törzsültetvény-hálózat továbbépítése, az üzemekhez kapcsolódó szerződéses szaporítóanyag-termeltető bázis növelése.